

ANNUKKA

Kun vähiten odottaa...

Oli huhtikuinen keväänaamu – kurkien huutoa, joutsenia tulvapelolla, huikaisevan sininen taivas. Ratsastelin leppoisissa tunnelmissa tuttua, pitkä ja pehmeää metsäpolkua.

Silmänräpäyksessä kaikki muuttui. Tulin alas satulasta, taisin horjahdtaa vai tönäisikö hevonen, en tiedä, mutta kaaduinkin selälleni polun ainoaan kiveen. Sen jälkeen mikään ei ollut entisellään.

Yritin kömpiä pystyyn, mutta jalat pettivät. Kipu sattui kuin kirveenisku. Onneksi tammamme Hurja-Hilja keskittyi maistelemaan varpuja hälyttäessäni kuopuksen ratsastamaan hevosen kotiin ja esikoisen kускаamaan minut ensiapuun.

Ambulanssissa ensihoitaja, itsekin ratsastaja ja kahden hevosen omistaja, piti ankaran puhuttelun: jos selkään sattuu, liikkuu ei saa yhtään. Se lisää halvaantumisriskiä.

Nyt vietän kesää pitkälläni odotellen murtumien paranemista. Sairaalassa vierustoveriksi sattui maakunnan toisella laidalla toimivan ratsastuskoulun vetäjä, joka hoiti tuntirumbaa samalla kun delegoin muille meidän tallin rutiineja.

Voitte arvata, että puhelimenpirinän välissä kävimme monta antoisaa keskustelua!

Entä mitä sanoikaan sairaanhoitaja? – Ihanaa, ettei tällä osastolla ole töissä yhtäkään ratsastajaa! Kerran niitä oli neljä ja työntekeä jäi toissijaiseksi, kun piti puhua vain hevosista.

Onneksi säästyin sellaiselta kohtalolta, ja sain koko ajan hyvää hoitoa. Nyt toivun kotona.

Uskokaa pois, en juurikaan harmittele. Olen jo tavannut ystäviä enemmän kuin vuosien. Aion kuunnella musiikkia, lukea, katsella elokuvia eli tehdä kaikkea sitä, mihin tiukasti aikataulutettu hevoselämä ei suo mahdollisuutta. Mitä nyt aion luvan saatuani konkata kynnärsauvoilla kentän viereen valmennuksia seuraamaan...

ANNUKKA

PS. Juttuvinkkejä, kysymyksiä ja muuta postia voi lähettää joko toimittukseen tai sähköpostilla annukka.jarvi@luukku.com

Elämäni hevonen

Salama,

ei aivan nimensä veroinen

Shettiksen ja russin rakkauslapsena syntynyt Salama-poni on yksi Oululaisen Saaran tallin pitkäaikaisimmista ja samalla myös vanhimmista asukkaista. Kunnioitettavaan 27 vuoden ikään ehtinyt poni on korkeaan ikäänsä nähden mainiossa kunnossa, mutta tekee töitä enää muutamien tunnin viikossa lähinnä Ponipoppoo-talutusryhmässä sekä terapiaratsuna.

– Luonteeltaan Salama ei ole aivan nimensä veroinen, vaan oikeastaan melko laiska, nauraa Saaran tallin ratsastuksenohjaaja Milka Tervasmäki.

– Ja raipalla sitä on turha käskää reippaampaan vauhtiin, sillä silloin se pukittaa ratsastajansa takuuvarmasti alas, Tervasmäki huokaa kokemuksen syvällä rintäänellään.

– Reilun metrin korkuinen Salama-ruuna oli Saaran tallin ensimmäisiä ratsuja. Se muutti tallille opetushevoseksi nuorena pojankoltiaisenä pitkästi yli 20 vuotta sitten. Salaman lempipuuhiin kuuluvat syöminen ja laumassa ulkoilu. Ja vaikkei se tuntiratsun töitä enää juuri tee-kään, hoitajat harjaavat sen joka päivä.

– Leppoisalla ja rauhaa rakastavalla Salamalla ei koskaan ole ollut tapana jyrätä hoitajiaan tai talutusratsastuksessa ottaa maistiaisista lapsista ja taluttajista. Se on todella kiltti poni ja siksi kaikkien suosikki. Jos meillä on ponitalutuskeikka jossain muualla, ”Salkku” on takuuvarmasti mukana. Se kun ei vähästä hätkähdä.

Palkka tulee monesta työstä

Kajaanilainen Suvi Juntunen, 30, on paitsi ratsastuksenopettaja, myös tallinpitäjä ja nuorten hevosten kouluttaja.

Aloin ratsastaa säännöllisesti siinä 12-vuotiaana, Suvi kertoo.

- Ratsastin Soile Lappalaisen tunteilla ja alusta lähtien minua kiinnosti myös opettaminen. Taisin kysyä mahdollisuutta tuntiin pitoon jo ennen kuin tulin täysi-ikäiseksi.

Suvi opiskeli ensin ratsastuksenohjaajaksi ja sitten vielä opettajaksi oppisopimuksella ja aloitti työt Kajaanissa, omalla kotitalillaan. Reilu vuosi sitten hän ryhtyi talliyrittäjäksi yhdessä Katariina Heikkisen kanssa. He ottivat lainaa ja ostivat ratsastuskeskuksen vieressä sijaitsevan entisen ravitallin ja muuttivat sen 16 hevosen yksityistalliksi.

Suvi tekee töitä hevosten parissa aamusta iltaan.

- Talvisin alan ratsastaa yleensä aamukahdeksalta, kesällä jo seitsemältä kun on valoisaa. Aamupäivällä ratsastan nuoret hevoset, päivällä pidän yksityistunteja ja kolmena iltana viikossa pidän ratsastuskeskuksen tunnit, Suvi kertoo.

- Lisäksi käyn valmentamassa Pudasjärvellä ja Kuusamossa.

Veri vetää kilpailemaan

Suvi kilpailee ahkerasti esteradoilla omalla RR Landslip -hevosellaan, jonka kutsumanimi on Velmu. Tällä hetkellä ratsukko hyppää 110-120 sentin luokkia.

- Meidän piti jo viime vuonna siirtyä 130 sentin luokkiin, mutta loukkasin käteni toukokuussa ja pääsin vasta elokuussa takaisin satulaan, Suvi harmittelee.

- Kun on ollut pitempi hyppytauko, pitää oma itseluottamus rakentaa uudestaan.

- Olen itse sen verran perfektionisti, että haluan hevosten toimivan hyvin radalla. Siinä on tietysti se käänteinen puoli, että olen vähän huono nostamaan puomeja korkeammalle, Suvi nauraa.

- Velmu tuli minulle jo puolitoistavuotiaana. Ihastuin siihen kun oli niin eloisa ja hieno laukatessaan ympäri karsinaa, Suvi nauraa.

- Soile yritti minua vähän hillitä. Kun katsoimme videoita sen irtohyppytyksestä, Soile korosti

että Velmun hyppyvät ovat vähän kahdessa osassa, ja sanoi, että siellä voi olla vähän vaikea pysyä mukana. Minä tietysti hevoseen ihastuneena vähätelin tätä asiaa, mutta kun sitten rupeisin hyppäämään Velmulla, täytyi mennä Soilelle tunnustamaan että oikeassa hän oli ollut, Suvi muistelee.

Rauhassa nuorten hevosten kanssa

Suvi on kouluttanut Velmun alusta pitäen itse.

- Soilella työskennellessäni sisäänratsastin paljon nuoria hevosia ja edelleen teen Soilen kanssa yhteistyötä koulutettavien nuorten kanssa, Suvi kertoo.

- Olen oppinut toimivan systeemin Soilelta.

- Haluan tehdä ratsatuksen kaikessa rauhassa, jotta hevonen pysyy koko ajan rentona. Tällainen koulutus vie aikansa, mutta se tapa on tähän asti aina toiminut hyvin.

Nuorten hevosten kilpailuttaminen Kajaanista käsin ei ole kovin helppoa, sillä kilpailumatkoista tulee väkisinkin pitkiä.

- Usein on käynyt niin, että minä olen aloittanut hyppäämisen jonkun nelivuotiaan kanssa ja sitten se on muuttanut etelämmäksi jollekin toiselle ratsastajalle, Suvi kertoo.

- Minulla ei ole mahdollisuutta ottaa hevosta ylläpitoon ja maksaa kilpailuttamiskuluja. Ja koska olen aika pedantti kouluttajana, haluan tehdä asiat perusteellisesti enkä ole se ratsastaja, joka nostaa hevosia nopeasti luokissa ylöspäin.

- Tavoitteenani on kouluttaa hevosia niin, että ne käyttävät kehoaan oikein ja säilyttävät terveytensä mahdollisimman pitkään.

Mäkelän valmennusopissa

Suvi käy säännöllisesti Oulussa Pekka Mäkelän valmennuksessa.

- Pekalla on loistava systeemi, jonka avulla myös keskinkertaiset hevoset ja ratsastajat voivat edetä.

- Pekan valmennus on ollut minulle valtavan tärkeää.

Suvi ja RR Landslip (i. Lands River, ei. Lavallo) viihtyvät esteradoilla.

Viisivuotias FWB-tamma Still-Hof Laureean (i. Lados, e. Espania) on ollut Suvin koulutettavana kuukauden verran.

Suvikin tietysti haaveilee lahjakkaasta hevosesta, jolla pääsisi isoille radoille.

- Täytyy olla realistinen. Minulla ei ole varaa ostaa hyvää valmista hevosta, joten yritän tehdä yhteistyötä kasvattajien kanssa, jos vaikka lahjakkaasta varsasta saisi koulutettua hyvän kilpahevosen.

Opettamisessa Suvi pitää Pekka Mäkelää esikuvanaan.

- Hän on aivan loistava ratsastamaan hevosia maasta käsin. Hän tietää aina täsmälleen, miltä hevonen tuntuu. Sitä haluaisin itsekin oppia.

- Olen huomannut, että minun täytyy ratsastaa koko ajan jotta opettamisessa oikea fiilis pysyy yllä. ♦

Hevosen hyvinvointi kaikkien tavoitteeksi

Hevonen on yhä suosituimpi vapaa-ajan kumppani. Kaiken hevosurheilun ja harrastuksen lähtökohtana on hevosten hyvinvointi. Hyvinvoiva Hevonen on Suomen Ratsastajainliiton ja Suomen Hippoksen yhteinen kampanja, jolla pyritään jakamaan tietoa hevosten hyvästä hoidosta.

Hevosalan järjestöt tekevät aktiivisesti työtä hevosen hyvän hoidon ja käsittelyn edistämiseksi. Hevosen hyvinvointiin turvaamiseksi on tehty paljon neuvontaan, koulutukseen ja tiedonvälitykseen liittyvää työtä monella saralla. Viime vuonna julkaistiin mm. ilmainen Hevosenomistajan opas, jota jaetaan uusille hevosenomistajille ja kaikille kiinnostuneille. Hyvinvoiva hevonen -luennot hevosen hankinnasta, liikunnasta, ruokinnasta ja lääkinnästä käynnistyivät syksyllä.

Hevosten määrä on 25 vuodessa yli kaksinkertaistunut ja hevosten määrä lisääntyy maassamme noin tuhannella joka vuosi.

Suomessa on yli 68.000 rekisteröityä hevosta. Niistä ravihevosta on 24.900, ratsuja ja poneja 23.400 ja suomenhevosia, joissa on sekä ravureita että ratsuja, 19.700.

- Ratsastus kasvattaa suosiotaan ilmiömäisen voimakkaasti etenkin aikuisten naisten keskuudessa, kymmenen vuoden sisällä heidän määränsä on kolminkertaistunut. Lajia harrastaa tänä päivänä arviolta 140.000 suomalaista, toteaa Suomen Ratsastajainliiton pääsihteeri Fred Sundwall.

Hevostaidot kadonneet

- Hevostaidot eivät ole ihmisillä enää veressä. Harrastajamäärän voimakas kasvu on tuonut lajiin myös kokemattomia aikuisia ilman hevostaustaa. Oman hevosen hankkiminen on yhä yleisempää. Kiinnostus ja tarve hevostaidoille on suuri ja hevosalan järjestöillä onkin iso vastuu välittää ja kanavoida tietoa hevosista ja niiden hyvinvointiin liittyvistä asioista, Sundwall korostaa.

Hevosalan kasvu näkyy myös yhteiskunnallisella tasolla. Ala on tärkeä tekijä maaseudun elävöittäjänä ja se työllistää suoraan tai välillisesti yli 10.000 ihmistä.

Hevosten hyvinvointiin liittyvät kysymykset nousevat esiin myös maankäyttöön, rakentamiseen, ympäristöön ja yleensä eläintenpitoon liittyvissä viranomaismääräyksissä. Tällä hetkellä ajankohtaisia ovat mm. kaavoitus ja kuntien rakennusjärjestykset, hevosten loppusijoitus ja eläinkuljetukset, lannanpoltto sekä muut ympäristöaiheet.

Marianna Paavolainen muistuttaa hevosenostosta haaveilevaa realistisiin laskutoimituksiin.

Tuire Kaimio on sitä mieltä, että meillä Suomessa kenelläkään ei ole oikeutta pitää hevosiaan huonosti. Jossakin Nepalin kaltaisessa maassa sen vielä ymmärtää jotenkin, kun ihmisten toimeentulo on tiukassa, mutta Suomessa ihmisillä pitäisi olla varaa huolehtia hevosensa tarpeista.

Hevosalan tiedotuskampanja

Hevosalan toimijoille ja harrastajille hevosen hyvinvointiin liittyviä asioita nostetaan esiin sääsisessä viestinnässä ja järjestöjen omissa viestimissä. Hevosväelle on tuotettu myös paljon tietoa ja valmista materiaalia hevosen hyvinvointiin liittyvistä eri aihepiireistä. Myös koulutusta on saatavilla runsaasti. Tämä nostetaan myös esiin tiedotuksessa.

Tietoa on tarjolla

Hevosen hankkimista suunnitteleva ihminen tarvitsee paljon tietoa päätöksensä tueksi. Tekemällä oppii, mutta monelta hevosen hyvinvointia huonontavalta virheeltä voi välttyä, kun ottaa asioista selvää ennen kuin hankkii oman hevosen.

Kirjoista löytyy paljon perustietoa, seurat ja muut järjestöt järjestävät hevosenhoitokoulutusta, esimerkiksi Ypäjällä on monipuolista kurssitarjontaa ja on hyvä myös käydä katso-massa erilaisia valmennustapahtumia.

Rutkasti realismia tarvitaan

Kun mielessä on oman hevosen ostaminen, tarvitaan rutkasti realismia, painottaa Marianna Paavolainen, joka tekee moninaista työtä hevosten parissa ja toimii myös seläinsuojeluvalvojana.

- Kannattaa laskea rehellisesti, onko itsellä oikeasti varaa pitää hevosta.

- On myös alusta asti pidettävä mielessä se, että joskus hevosesta pitää osata luopua.

- Hevonen pitäisi mielestäni aina rekisteröidä. Jos hevonen ei ole rekisteröity eikä sillä ole

passia, sitä ei oikeastaan ole olemassa. Esimerkiksi rekisteröimättömän hevosen lopettaminen voi olla vaikeaa.

- Hevonen tarvitsee asialliset tilat, kunnollisen tallin ja riittävästi tilaa liikkumiseen sekä vapaasti että ratsastettuna tai ajettuna sekä lajitovereidensa seuraa. Kuitenkin hevosen tulisi olla riittävän lähellä ihmistä, jotta tällä on mahdollisuus käydä sen luona riittävän usein.

- Tässä kuntien kaavoituksella on suuri haaste. Miten voidaan taata se, että ihmiset voivat harrastaa laadukkaasti riittävän lähellä asuinpaikkaansa?

Paavolainen kertoo, että hevosenomistajien tiedonjano on yleensä valtava.

- Ongelmana on vain se, että saadaan oikeaa tietoa jaetuksi niille jotka sitä eniten tarvitsevat.

Hevosen tarvi reilua kohtelua

Eläintenkouluttaja Tuire Kaimio on sitä mieltä,

että ihmisen tulisi viettää paljon aikaa hevosen kanssa.

- Et voi tuntea eläintä, jos et vietä sen kanssa riittävästi aikaa.

- Hevosen hyvinvoinnin kannalta tämä asia on tärkeämpi kuin ensin luulisikaan. Jos omistaja ei tunne hevostaan hyvin, hän ei välttämättä huomaa sitä, jos hevonen sairastuu. Jos ei tiedä, mikä on hevoselle normaalia käytöstä, ei huomaa myöskään poikkeavuuksia. Se ei todellakaan ole reilua hevosta kohtaan.

- Hevosen hyvinvointi riippuu kaikkein eniten siitä, mikä on sen omistajan taitotaso, Tuire Kaimio muistuttaa.

- Jos aikuinen hevonen muuttaa käyttäytymistään yhtäkkiä, kyse ei yleensä ole koulutusongelmasta vaan hevosen terveydentilasta.

- Hevonen ei kykene päättelytoimintaan eikä miettimään tekojensa seurauksia, Tuire sanoo.

- Se ei luonnostaan tiedä, mitä ihminen niiltä haluaa, vaan eri tehtävät tulee opettaa niille.

Jos hevonen on tottelematon, kannattaa ensiksi miettiä, onko osannut pyytää siltä oikein.

- Erittäin tärkeää on myös se, että käsittely on johdonmukaista. Tämä tulisi muistaa etenkin isoilla ratsastustallilla, joilla monet ihmiset käsittelevät jokaista hevosta. Kaikkien pitäisi pyrkiä tekemään asiat samalla tavalla, sillä se helpottaa hevosten elämää! ♦

Tietoa hevosen hyvinvoinnista löytyy mm. näiltä verkkosivuilta:

www.hevostietokeskus.fi

www.hippolis.fi

www.hippos.fi

www.ratsastus.fi

HEVOSENJÄRKEÄ

Huoleton hevoseton

Lapsuudenkodin talli-navetta-latorakennusta jouduttiin lyhentämään, kun kylätien paikkaa muutettiin. Totta kai purkuvaiheessa tuli mieleen kaikki lehmä-, vasikka-, possu-, lammaskukko- ja kanaistävät, jotka rakennuksessa asuivat kauan sitten. Ja tietysti hevoset lapsuudesta ja se päivä kun vähän yli vuoden vanha tummaruonikotammaro aikuisen kokoisena asteli lehmien vierteen tehtyyn karsinaan 1969. Tallin puoli oli silloin jo varastona ja verstaana eikä kukaan hevospereheessä kasvanutta olisi voinut yksin laittaa asumaan. Olihan vieressä mullikka ja siten ne muutamat lehmät parressaan kavereiksi ensimmäisessä omassa tallissa. Ei olisi voinut parempaa tuuria käydä, Misty oli selväpäinen ja sopeutuva, ei tullut mieleen muuta huolta kuin se, että tallissa olisi ollut korkeampi ovi kuin navetassa. Mutta ei se nostanut päätä ovesta kulkiessa eikä rynnännyt, tuli kylätien puolelta siivosti ulos ja käveli rakennuksen toiselta nurkalta tarhaansa. Isäni oli ikänsä ollut hevosten kanssa tekemisissä, kaikki me lapset olimme oppineet valjastamaan, ajamaan rattaita, heinäharavaa, rekeä. Minunkin käsitykseni hevosesta oli aikuisten mallittilisten työhevosten antama tyyni, luotettava, ison ystävän malli.

Misty asui karsinassaan mullikan vieressä, ulkoili päivittäin omassa tarhassaan ja talven tullen sai itsensä kokoisen lumihevosen kaverikseen, jota voi nojaila ja kaulailla, kun oli lapsuutensa ollut porukassa. Kun isoa tietä meni lumiaura, Misty hirtui ja laukkasi tarhassa ylös ja alas. Kun kevät tuli, pikkujoen toisella puolella oli naapurin ruuna Hurja töissä, Misty hyppäsi joen ja meni katsomaan kaveria. Naapuri ajoi hevosesensa kotiin ja tummatamma seurasi ruunaa. Historiallista se, että samanikäisenä sen oma äiti oli varsonut tämän pakkauksen englannin täysverioriin kanssa tehdyn karkureissun seurauksena.

Siitä on kauan kauan, silloin maalaisilla kuten itse olin, oli kaikki valmiudet hoitaa ja ymmärtää eläimiä. En ollut pikkulikka, joka toteuttaa unelmaansa omasta hevosesta. Olin lähes 30-kymppinen free lancer, jonka oli hyvä sitoutua hevoseen, ettei tekisi liikaa töitä. Kun nyt kuuntelen miten ohuin tiedoin ja taidoin omaa hevosta hankitaan, tuntuu silloinen huoleni oven mataluudesta ihan koomiselta.

Ihmisen ikä on yksi tekijä. Olen aina puolustanut sitä, että ratsastus- ja ravitalleissa on paikka harrastuksen ja hoidon oppimiseen kun ihminen

on nuori ja innostunut. Oma Hevonen - Suuri Vastuu.

Omistaminen ei ole aina onneksi hevoselle, vaikka se tekisi jonkun nuoren tytön ikionnelliseksi. Jos hevosen halvalla saa, se on paha ansa. Terveen hevosen ylläpitäminen on ihan samanhintaista kuin jonkun loppuunajetun jostain kohdasta jo hoitoja vaativan väsyneen. Terveellä on vähemmän sairauskuluja, se toimii harrastuskumppanina monet vuodet. Saattohoitoon annettu tai halvalla myyty hevonen on kyllä hevonen, mutta on väärin aikuisilta tuupata nuoren harteille se viimeinen palvelus. Kiintymys on silloin luopumista ja aina pitää muistaa, että kyseessä on tunneasia, jolla ei saisi olla kielteistä painolastia.

Ikkunaton autotalli ei ole hevostalli, muutaman metrin jaloittelutila sen ulkopuolella ei ole ulkoilutarha. Nykyaikana tuskin saisin omaa hevosta minäkään vanhan ajan navettaan, jossa sillä oli hyvät tilat ja oma ikkuna. Ilmastointina oli vain se torni, jonka luukku avattiin ja suljettiin pitkistä narusta. Ei se varmaan vastaa tämän hetken vaatimuksia. Siellä Misty asui onnellisena ensimmäisen vuotensa omistuksessani. Ja muistaakseni ekassa täysihoidotallissakin oli navetan mitat ovesa, josta kuljettiin ja ilmastointia varten luukku katolle vievässä tornissa.

Nykyään on helppoa saada selville, miten vaativa harrastus hevosenpito on. Kaikki on kirjattu paperille, googlataan vaan ja totuus tulee ruudulle.

Silti hevosia pidetään niille tuskin soveliaissa paikoissa, kun eivät aikuiset tiedä ja lapselle tärkeintä on saada se hevonen.

Hoito, ruokinta ja liikunta pitää opiskella, jos ei sitä ole nähnyt lapselta saakka oikein tehtävän. Elänsuojelusäädökset ja suositukset pitäisi toteuttaa varsinkin talleilla, jotka pitävät hevosia kaupallisissa tarkoituksissa. Silloin pitäisi asiakkaidenkin tietää, riittääkö taso elänsuojelullisissa kysymyksissä. Paloturvallisuus on myös iso kysymys. Karsinoiden koko, puhtaus, turvallisuus, sopivat materiaalit ja lantahuolto ovat terveydensuojelun kannalta välttämättömän tärkeitä.

Rakkaus ei siis riitä hevosen hankintaan ja pitoon – ei se riittänyt puoli vuosisataa sittenkään. Sen pitäisi olla ykkösti.

uma.aaltonen@elisanet.fi